

خُمکه او دا دومره کاینات چي په فضا (آسمان) کي شتون لري ستاري کهکشانونه سیاه چالي او په میلیارډو سیاري دا له کومه شو وي او له کومه منځ ته راغلي نو تبا د انسان ذهن کي سوالونه راپيدا کېږي. چي کله ماشوم وم نو دا فکر به مي کو چي اسمان ډېر نژدې ده د غره په سر چي ودرېږي شايد لاس مو ورته ورسې خو په رالويدو دا فکر مو اشتباه وه کله نه چي مکتب ته ولاړم نو هلته به په کتاب کي يو نر غويا وو د دو ښکرو په منځ کي به يې ګرده د توب په شکل چي خُمکه يې نومه وله ايښودل شوي وه دا به هم اضافه وه چي کله د غويا په کوم خای مچ يا کوم خای يې خارخ وکړي نو سر وخوره وي همدا ده چي زلزله منځ ته راځي تر ډېره وخته په همدغه متنو عنوانو باندې غلطېدلو ماته تل دا سوال ذهن ته راتلو په فضا (اسمان) کي به څه وي مور ولي پيدا شوي يو دا وني بوټي په قسما قسم حیوانات نباتات دا څنگه منځ ته راځي او راغلي؟

د دې سوالونو په خُواب کي ديني او علمي نظرو ته مراجعه کو پرې خُان پوهه وو.

۱ د قران کریم نظريه : الله ج په ۳۰ ايه کي د انبيا سورت کي فرمايي خُمکه او اسمان مو پيوسته (بوځي) راپيدا کړل خو وروسته مو سره جلا کړل.

دلته علما وايي چي مطلب دا ده چي الله ج ورېځي راپيدا کړي له ورېځو يې باران راپيدا کړو او خُمکه کي بوټي راپيدا کړل او طبعيت منځته راغلو.

امام غزالي رح وايي : الله ج تر ټولو شیانو له مخه يوه ملغره پيدا کړه بيا الله ج ورته د غضب په سترګه ورته وکتل هغه ملغره ويلي سوه د الله ج له وېرې څخه په لړزه سوه اوبه ځيني جوړي شوي بيا الله ج د رحمت په سترګه ورته وکتل نيم يخ او کلک سو الله ج د هغه څخه عرش عظيم پيدا کړو بيا عرش په ښورېدو سو الله ج پخپل قدرت دا کلمه پرې وليکله لا اله الا الله محمد رسول الله عرش عظيم آرام سو او هغه نيمي اوبه هغسي ويلي پاتي شوي تر قيامته پورې به موجوده او څپي وهي الله ج په دې هکله فرمايي:

و کان عرشه على الماء (هود۷)

حال دا چي وو عرش د ه را بوبادې، د چي هغه وېرې ښورېدونکې پېښې زگونه يې وکړه د ورېځو په سان دودنه ځيني پورته سو طبق پر طبق سره پورته سو بيا الله ج د دغه دودنو څخه آسمانونه او خُمکي پيدا کړي سره نښتي وه بيا الله ج د خُمکو او آسمانون تر منځ بادونه راپيدا کړل چي د هغو په سبب آسمانونه او خُمکي سره بېلي سوي الله ج فرمايي:

ثم استوى الى السماء وهى دخان (حم سجده ۱۱)

بيا يې اراده وکړه د پيدا کولو د آسمان حال دا چي دغه آسمان يو د دود اجزا يو له بله سره نښتي وي او پر لوړ خای درېږي او د بخار څخه يې خُمکه پيدا نه کړه چي بخار بېرته راښکته کېږي دا د الله ج د بشپړ علم او حکمت پايله وه

(امام غزالي، ۱۵۱ پاڼه، مکاشفه القلوب ، پښتو ژباړه حجه الا سلام حضرت امام غزالي رح)

۲ علمي نظريه : په علمي نظريو کې يوه ډېره مهمه نظريه هغه نو بيا د علم په اساس اخترشناسان وايي چې يوه ډېره وړه ماده چې انفجار کوي او نوري نوري کيلو متره فاصله کې مواد له ځانه شيندي ۱۳،۸ ميليارده کاله مخکې تول هغه څه چې فضا کې ول يواځې انرژي و وروسته له ۳۰۰ زره کاله وروسته انرژي سره کېږي هايډروجن او هيليو منځته راوړي په دا مرحله کې جهان تول د يو ورېځې په شکل وي جهان صرف يو د گازو ورېځه وي د جهان په اوږدېدو هغه شتونې مادې شروع په لرې والي کوي دلته جهان بيا نو په يو صحابي بدلېږي. يعنې هغه ورېځه چې د هايډروجن هيلوم او گرد غبار نه جوړه شوې وه ځينې برخې دومره سره پېچلې وې چې دلته نو بيا اول نسل ستارې منځته راځي خالص د هايډروجن نه جوړه شوې وې له ډېرو کلونو وروسته همدا هايډروجنې ستارو د هايډروجن په مصرفولو له يو بله لرې والي شروع کوي او انفجار کوي نو دلته نور عناصر کلونه ورسته شکل گيري شروع کوي بيا دوم نسل ستارې منځته راځي اول نسل ستارې چې د خالصه د هايډروجن نه شکل گيري شوې وې دوم نسل ستارې په همدې شکل انفجار کوي هره ستاره چې منځته راځي له پېچده او مغلقو عناصرو سره يوځي کېږي بيا انفجار کوي.

همدا وي چې د راهی شيرې کهکشان منځته راځي په همدا شکل لمر چې د درېيم نسل ستاره ورته ويلی شو شکل گيري کېږي کله چې د نويو ستارې شکل نيسي نو عناصر يې هم مغلقه کېږي مختلفه شکله صحابي هم راپيدا کېږي مخکې له دې چې يوه ستاره په ختمېدو شي په هسته کې موجوده اتومونه لرې والي کوي په همدې نتيجه کې نور مغلقه عناصر منځته راوړي د همدې کار په ادامه نو ډېره انرژي هم آزادېږي لوي ستارې راپيدا کوي او همدا باعث کېږي ډېره انرژي آزده کړي همدا لويو ستارې درانده عناصر راپيدا کوي همدا وي چې اهن منځته راځي کله چې اهن جوړ شي هر څه متفاوته کېږي د اهن اتومونه ډېر لوي وي کله چې انفجار کوي نو ډېر خطرناکه وي چې ورته ابر نوختر يا سوپر نوا ورته ويل کېږي بيا عناصري مادې فضا کې پراگنده کېږي کله چې يوه ستاره انفجار کوي نو پارچه پارچه کېږي په فضا کې تيتيگي هغه بيا د ابر نوختر صحابي ويل کېږي.

دا علم په اساس نظريه وه چې اخترشناسانو پرې کلونه کلونه کار کړی.

منظومه شمسي او ځمکه څنگه منځته راغلل:

په اول وار امانول سويډنبرگ په ۱۷۳۴ ميلادي کال کې نظريه ورکړه وروسته له نومرې امانول کينټ ۱۷۵۵ ميلادي کې ده وويل چې منظومه يې شمسي ۴،۶ ميليارده کاله مخکې د يو ماليکولي ورېځې په نتيجه کې رامنځته شوې ده تصور کېږي چې د دغه ورېځې عرض څو ميلونه کاله نوري وه چې په نتيجه کې څو ستارې رامنځته کړې د همدو ستارو د انفجار په صورت کې منظومه يې شمسي شکل يې ونيوه

لمر مو مخکې هم وويل چې د درېيم نسل ستارو څخه ده چې په څو ابر نوخترو کې شکل گيري شوې ده له هغه صحابيو گانو چې گاز گرد او غبار راپاتې و سياري راپيدا شوې

منظومه شمسي ډېره گرمه ده اجازه نه ورکوي د فرار ماليکولونه لکه اوبو او ميثان متراکمه شي. ځمکه اولو سرو کې ډېره گرمه وه چې ټوله له اوره پوښلې وه بيا پرې د تيگو باران وشو چې ويل کېږي چې په همدغو تيگو کې اوبه موجود وې او اوبه يې د ځمکې په سر راپيدا کړې ځمکه دومره په سرعت چرخېگي چې يو شپه ۶ ساعته ده

خُمکه د ميلونونو شهابي تيگو په نتيجه کې منځته راغلي ده کله چې د دغو تيگو په نتيجه کې خُمکه راپيدا شوه نو ډېره گرمه وه سر تا سره اور وه د خُمکې سرعت ويل کېږي چې دومره زياد وو يوه ورځ صرف شپږ ساعته وه د خُمکې په سر په هر ځای کې اتشفشان شتون لره شو خوا يې گرد غبار او گازو نيولی وه يوه عظيمه سياره چې له خُمکې سره ټکر کوي داسې ټکر چې يو صندېه يې ورسره لږېږي يوه وړه ضربه ورکوي د همدې ضربي په صورت کې د گرد او تيگو شدت هم زياتېږي په فضا د کې د جاذبې په صورت کې سپوږمۍ منځته راوړي چې ورته د خُمکې قمر وايو ميلونونه کاله وروسته خُمکه مخ په سرېږدو کېږي او يوه ورځ صرف اته ساعته کېږي د خُمکې سرعن مخ په کمېدو وي ميلونونه کاله وروسته بيا چې کله خُمکه سره کېږي د تيگو باران بيا شروع کوي دغه د يوې تکه تکه شوې ستارې تيگې وي په منظومه شمسي کې صرف دغه تيگې په خُمکې راولېگي ويل کېږي چې دغو شهابي تيگو کې اوبه شتون درلودې وروسته له لس ميلونو کاله وروسته د تيگو باران ورکېږي خو اوبو ټوله د خُمکې سطحه نيولې اقيانوسونه منځته راځي د خُمکې سرعت نور هم کمېږي يوه ورځ صرف لس ساعته ته رسي خو تر اوڅه لا خُمکه جوړه نده د انسان د حيات لپاره وروسته له کلونو هغه اتشفشانونه چې د خُمکې هستې ته يې نفوس کړی انفجار کوي په دغه انفجار سره کاربوندکسايډ په هوا کې جوړوي اتشفشانونه له سيند حرکت کوي په همدې شکل قاري منځته راوړي اسمان ټول له کاربوندکسايډه وي چې باران له اسمانه شروع کوي اسيدې باران تيگې کاربون دی اوکسيډ ځانته جذبوي د لمر وړانگې هغه کاربون دی اوکسيډ چې په هوا کې شتون لري زياتي خُمکې ته راشي همدا د خُمکې يخچالي يخونه دي چې خُمکه يې سره ساتلي.

ماخذونه:

۱: بام دنيا، يوتيوب

۲: غزالي، امام، حجه الاسلام حضرت امام غزالي رحمه رح

۳: پژو، فارسي انترنيټي سايت

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**